

6 בינואר 2014

לכבוד

ח"כ חיים כץ

יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות

שלום רב,

הנדון: בקשה לקיום דיון דחוף בועדה בנוגע לתכנית "מעגלי תעסוקה"

אני פונה אליך, בשם האגודה לזכויות האזרח ורבנים לזכויות אדם, בבקשה לקיים דיון דחוף בועדת העבודה, הרווחה והבריאות בנוגע לתכנית החדשה שמקדם משרד הכלכלה הקרויה "מעגלי תעסוקה" שאמורה להתחיל לפעול בעוד פחות משבוע, ביום 15.1.14.

מפרסומים בתקשורת, נראה כי המדובר בתכנית שעקרונותיה דומים לעקרונות תכנית ויסקונסין, על גלגוליה השונים, ונראה כי היא מקודמת כעת באופן שעוקף את הליכי החקיקה ואת הכנסת.

להלן לינק לכתבה שהתפרסמה לאחרונה בעניין זה:

<http://www.calcalist.co.il/local/articles/1,7340,L-3620886,00.html>

בין השאר נכתב בכתבה זו, כי "עובדי שירות התעסוקה מאיימים בעיצומים בלשכות התעסוקה החל מיום ראשון הקרוב בטענה כי משרד הכלכלה ממשיך לנסות ולקדם תוכניות במתכונת תוכנית ויסקונסין לטיפול במקבלי הבטחת הכנסה באמצעות חברות פרטיות, הפעם תחת השם "מעגלי תעסוקה"... על פי מסמך פנימי של שירות התעסוקה, נראה כי משרד הכלכלה מצא דרך לעקוף את סירובה של הכנסת לאשר את החייאת תוכנית ויסקונסין. בעוד שבועיים מתכנן המשרד להתחיל בתוכנית ניסיונית במסגרתה יופנו מקבלי הבטחת הכנסה במספר לשכות – ירושלים, חיפה, אשדוד, טבריה, ביתר עלית, מודיעין, בית שמש, בני ברק ואום אל פאחם – לחדרים ייעודיים בתוך הלשכות. שם יקבלו את פניהם מתאמי השמה שאינם עובדי השירות, אם כי עדיין לא ידוע האם יהיו אלו עובדים של תב"ת, חברה בבעלות משותפת של המדינה והגיוינט (שיעודה לשלב בעבודה אוכלוסיות שאינן שותפות בשוק), או עובדי חברה פרטית."

למיטב הבנתנו, תוכנית "מעגלי תעסוקה" עוקפת את וועדת העבודה ומחילה בפועל את תוכנית ויסקונסין, שמשמעה שוב הפרטה של הטיפול הכולל בדורשי העבודה והשמתם (יצוין כי כיום בפועל מופרטים הכשרות וסדנאות בלבד), תוך מתן סמכויות מרחיקות לכת לחברות הפרטיות,

אשר עלולות לפגוע בזכויותיהם של דורשי העבודה לעבודה ולאופק תעסוקתי, לקיום בכבוד, לכבוד, לפרטיות ולשוויון.

להלן ריכוז החששות המרכזיים שעולים מהתוכנית החדשה:

1. כמו בתוכנית ויסקונסין הקודמת, התוכנית החדשה כוללת חיוב של המשתתפים להתייצבות 3 פעמים בשבוע, כשלא ברור מה התוכן והסיוע שהם יקבלו בפועל. ישנו חשש כבד ששוב לא יהיה זה סיוע רציני ואמיתי, כמו שהיה בתוכנית ויסקונסין הקודמת, וההתייצבות תהפוך לעינוי עבור המשתתפים.

2. ככל שידוע לנו, התוכנית אינה כוללת הכשרות מקצועיות, שהן הפתח לדורשי עבודה לשנות מקצוע ולחזור לעולם העבודה. לכן אנו חוששים שהתוכנית לא תוכל לסייע למשתתפים באופן אפקטיבי.

3. לא ברור כיצד ניתן יהיה לקבל פטור מהתוכנית, ולכן יש חשש שכמו בתוכנית ויסקונסין הקודמת, המשתתפים יאולצו להישאר בה, ללא אפשרות לצאת, למרות חוסר התוחלת שבה. משתתפים שיסרבו לשתף פעולה, יענשו בשלילת גמלת הבטחת ההכנסה, שהיא מקור המחיה הבלעדי שלהם.

4. כמו בתוכנית ויסקונסין הקודמת, לא נראה שהוגדרו זכויות למשתתפים כמו למשל החזר נסיעות או החזר טיפול בילדים. לא ברור כיצד מצפים ממובטלים שחיים בעוני, כמקבלי הבטחת הכנסה, לעמוד בהתייצבות שלוש פעמים בשבוע אם הם לא מקבלים סיוע לכך.

5. אחת הסכנות הכבדות ביותר בתוכנית הזו היא ששוב, כמו בתוכנית ויסקונסין, יתנו לצוות של חברות פרטיות סמכויות מרחיקות לכת כלפי משתתפי התוכנית, כמו למשל דרישה למידע רפואי ואחר מהמשתתפים; קביעת התוכנית האישית לכל משתתף; השמה בעבודה; וקביעות לגבי חוסר שיתוף פעולה וחוסר התייצבות שגורמות שלילת גמלה. אף שלפי הפרסומים, שירות התעסוקה אמור להיות זה שיקבע שלילת גמלה, הדבר יעשה על סמך ההמלצות של החברה הפרטית, בלי לשמוע ישירות את דורשי העבודה. על כן, מדובר שוב במעין חותמת גומי לקביעות החברה הפרטית ולא בהחלטה עצמית של פקידי השירות.

6. שוב נראה שיינתן מונופול לחברות שיפעילו את התוכנית, ולא תינתן בחירה למשתתפים לבחור מבין כמה חברות, מה שהיה יכול להגביר את התחרות וליצור תוכניות עם תכנים טובים יותר עבור דורשי העבודה.

7. פתיחת התוכנית אינה מלווה במהלך מקביל של יצירת משרות איכותיות חדשות, ולכן לא ברור איך היא אמורה לשפר את מצבם של דורשי העבודה בשוק שהוא רווי במשרות בשכר נמוך, חלקיות וזמניות, שאינן מבטיחות אופק תעסוקתי.

לסיכום, ישנו חשש כבד לפגיעה נוספת בזכויותיהם של מקבלי הבטחת הכנסה לקבלת סיוע אמיתי לחזרה לעולם העבודה, ליחס של כבוד, ולהבטחת קיומם בכבוד בטווח הארוך. התוכנית המוצעת נדמת כפלסטר לפצעים העמוקים של עולם העבודה בישראל, בו יש יותר מדי משרות בשכר שאינן הוגן, עובדים עניים, אי אכיפה של חוקי העבודה וחוסר סיוע למובטלים. כל אלו

דורשים טיפול רציני ואמיתי על ידי הממשלה ולא טיפול שנראה מקומי בלבד וכלאחר יד, כמו התוכנית הזו.

רצ"ב מסמך ראשוני מאד, שהוכן ע"י ניצן תנעמי מרבנים לזכויות אדם, על הפרטים של התוכנית כפי שהצלחנו להבין בשלב זה. בין השאר נודע לנו, כי התוכנית תוצא לפועל על ידי הגויינט, תבת וסטרייב, ללא מכרז.

יצוין עוד, כי לעיצומי העבודה של עובדי שירות התעסוקה הצטרפו גם עובדי משרד הכלכלה, בעקבות פרסום **מכרז לביצוע הכשרות מקצועיות**, שלדבריהם יפריט ויסגור למעשה את עבודת האגף להכשרה מקצועית.

לאור האמור לעיל, אנו מבקשים כי תקיים דיון דחוף בוועדה על מנת לברר מהי התכנית האמורה, מה משמעותה מבחינת מקבלי הבטחת הכנסה, ומה השלכותיה על עובדי שירות התעסוקה ומשרד הכלכלה.

בכבוד רב,

עו"ד טלי ניר

מנהלת מח' זכויות חברתיות

האגודה לזכויות האזרח